ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 15ης Μαρτίου 2001 *

Στην υπόθεση C-444/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Arrondissementsrechtbank te Roermond (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

R. J. de Laat

και

Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. La Pergola, πρόεδρο τμήματος, M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann και L. Sevón (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen, εκπροσωπούμενη από τον A. I. van der Kris,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx,

— η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. I. Fernandes και την A. C. Pedroso,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την P. J. Kuijper,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen, εκπροσωπούμενου από την M. M. P. Gijzen, της Βελγικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την A. Snoecx, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον H. M. Speyart, κατά τη συνεδρίαση της 5ης Οκτωβρίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Νοεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 3ης Δεκεμβρίου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Δεκεμβρίου 1998, το Arrondissementsrechtbank te Roermond υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), έξι προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του R. J. de Laat και του ολλανδικού Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen (στο εξής: LISV), σχετικά με τη χορήγηση επιδόματος ανεργίας.

Νομικό πλαίσιο

Κοινοτικό δίκαιο

3 Το άρθρο 13 του κανονισμού προβλέπει:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 14γ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή αν η επιχείρηση ή ο εργοδότης που το απασχολεί έχει την έδρα της ή την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους·

[...]».

4 Το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχεία α', του κανονισμού ορίζει:

«Ο σε ανεργία μισθωτός που κατοικούσε κατά τη διάρκεια της τελευταίας απασχολήσεώς του στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο κράτος λαμβάνει παροχές κατά τις ακόλουθες διατάξεις:

α) i) ο μεθοριακός εργαζόμενος, ο οποίος ευρίσκεται σε μερική ή προσωρινή ανεργία στην επιχείρηση που τον απασχολεί, λαμβάνει παροχές σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους, σαν να κατοικούσε στο έδαφος του κράτους αυτού· οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα·

ii) ο μεθοριακός εργαζόμενος, ο οποίος ευρίσκεται σε πλήρη ανεργία, λαμβάνει παροχές σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σαν να είχε υπαχθεί στη νομοθεσία αυτή κατά τη διάρκεια της τελευταίας απασχολήσεώς του· οι παροχές αυτές καταβάλλονται από το φορέα του τόπου κατοικίας και εις βάρος του».

Εθνικές νομοθεσίες

5 Όσον αφορά τη βελγική νομοθεσία, το άρθρο 131bis, παράγραφος 1, του βασιλικού διατάγματος της 25ης Νοεμβρίου 1991, περί διατάξεων σχετικών με την ανεργία (*Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 1991, σ. 29888), προβλέπει ότι ο μερικώς απασχολούμενος εργαζόμενος με διατήρηση των δικαιωμάτων του έχει τη δυνατότητα, κατά τη διάρκεια της μερικής απασχολήσεώς του, να λαμβάνει «επίδομα εξασφαλίσεως του εισοδήματος» εφόσον πληροί ορισμένες προϋποθέσεις. Κατά το άρθρο 29, παράγραφος 2, σημείο 1, του ιδίου διατάγματος, θεωρείται ως μερικώς απασχολούμενος εργαζόμενος με διατήρηση των δικαιωμάτων, ιδίως, ο μισθωτός εργαζόμενος ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και χορηγήσεως ώστε να μπορεί να λαμβάνει παροχές ως πλήρως απασχολούμενος μισθωτός εργαζόμενος κατά τον χρόνο υπαγωγής του στο καθεστώς του μερικώς απασχολουμένου.

6 Στο άρθρο 27, σημείο 2, στοιχείο a, του ιδίου διατάγματος διευκρινίζεται ότι ως προσωρινός άνεργος θεωρείται ο άνεργος ο οποίος συνδέεται με σύμβαση εργασίας η εκτέλεση της οποίας έχει προσωρινώς ανασταλεί, είτε πλήρως είτε μερικώς.

7 Όσον αφορά την ολλανδική νομοθεσία, το άρθρο 16, παράγραφος 1, του Werkloosheidswet néerlandaise (νόμου περί ανεργίας, στο εξής: WW), προβλέπει ότι θεωρείται ως άνεργος ο εργαζόμενος ο οποίος, καίτοι παραμένει διαθέσιμος στην αγορά εργασίας, έχει απολέσει τουλάχιστον πέντε ώρες εργασίας ή τουλάχιστον το ήμισυ των ωρών της εβδομαδιαίας απασχολήσεώς του με αντίστοιχη μείωση του μισθού. Σε περίπτωση μιας τέτοιας ανεργίας παρέχεται, κατ' αρχήν, το δικαίωμα για «επίδομα συνδεόμενο με τον μισθό».

Τα πραγματικά περιστατικά στην κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Ο R. J. de Laat, ολλανδικής ιθαγένειας, κατοικεί στις Κάτω Χώρες με την οικογένειά του. Από 1 Δεκεμβρίου 1994 μέχρι 29 Νοεμβρίου 1996, άσκησε ως πλήρως απασχολούμενος τη δραστηριότητα του διαχειριστή στην εταιρία Amstelstad Belgium με έδρα το Bree (Βέλγιο). Στις 2 Δεκεμβρίου 1996, ο R. J. de Laat άρχισε στον ίδιο εργοδότη την εκτέλεση μιας νέας συμβάσεως εργασίας, ως καθαριστής υαλοπινάκων. Επρόκειτο για σύμβαση μερικής απασχολήσεως, η οποία προέβλεπε διάρκεια εργασίας 13 ωρών την εβδομάδα.

9 Στις 30 Νοεμβρίου 1996, ο R. J. de Laat υπέβαλε στον LISV αίτηση για χορήγηση παροχής βάσει του WW, επικαλούμενος ανεργία από 2ας Δεκεμβρίου 1996. Με απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 1997, ο LISV αποφάνθηκε ότι ο R. J. de Laat δεν είχε δικαίωμα για μια τέτοια παροχή με το αιτιολογικό ότι, ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ανεργίας, όφειλε να υποβάλει την αίτησή του στη χώρα απασχολήσεώς του.

10 Με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1997, ο R. J. de Laat υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής του LISV.

11 Με απόφαση της 23ης Απριλίου 1997, ο LISV επιβεβαίωσε την άρνηση χορηγήσεως παροχής και έκρινε τη διοικητική ένσταση αβάσιμη. Κατά της αποφάσεως αυτής ο R. J. de Laat άσκησε προσφυγή ενώπιον του Arrondissementsrechtbank te Roermond.

12 Στο Βέλγιο ο R. J. de Laat υπέβαλε αίτηση χορηγήσεως του επιδόματος «εξασφαλίσεως του εισοδήματος» από 2ας Δεκεμβρίου 1996. Με απόφαση της 7ης Μαΐου 1997, ο αρμόδιος βελγικός φορέας αρνήθηκε, εντούτοις, να του χορηγήσει το επίδομα αυτό με το αιτιολογικό ότι δεν βρισκόταν σε κατάσταση μερικής ανεργίας κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού, αλλά και της βελγικής νομοθεσίας. Ο R. J. de Laat δεν αμφισβήτησε την απόφαση αυτή.

13 Κατά το Arrondissementsrechtbank te Roermond, απαιτείται να διευκρινιστεί αν ο R. J. de Laat μπορεί να ζητήσει παροχή βάσει του WW στηριζόμενος στο άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού. Ενόψει αυτών των αμφιβολιών ως προς την ερμηνεία των όρων «πλήρης ανεργία» και «μερική ανεργία», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα αν ένας μεθοριακός εργαζόμενος είναι σε κατάσταση μερικής ανεργίας και, επομένως, βάσει των διατάξεων του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71 μπορεί να ζητήσει παροχή από το αρμόδιο κράτος μέλος ή βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους ανεργίας και, επομένως, βάσει των διατάξεων του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71 μπορεί να ζητήσει παροχή από το κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί το αν ο εν λόγω εργαζόμενος, πρέπει, βάσει του εθνικού δικαίου του αρμοδίου κράτους μέλους ή του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί να θεωρηθεί ως ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ή πλήρους ανεργίας ή πρέπει οι έννοιες της πλήρους ή μερικής ανεργίας να συμπληρωθούν — βάσει του κοινοτικού δικαίου — ώστε να καταστούν σαφείς;

2) Αν έχει σημασία ο κατά το εθνικό δίκαιο χαρακτηρισμός, ποιος χαρακτηρισμός πρέπει να υπερισχύσει, όταν η κρίση σύμφωνα με το δίκαιο του αρμοδίου

κράτους μέλους και η κρίση κατά το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί ο εργαζόμενος καταλήγουν σε διαφορετικά αποτελέσματα;

3) Αν ο χαρακτηρισμός κατά το εθνικό δίκαιο δεν έχει σημασία και οι έννοιες της μερικής ή πλήρους ανεργίας πρέπει να συμπληρωθούν — βάσει του κοινοτικού δικαίου — ώστε να καταστούν σαφείς, πιο κριτήριο πρέπει να εφαρμοστεί συναφώς;

4) Έχει εν προκειμένω καθοριστική σημασία το αν εξακολουθεί να υφίσταται σύνδεσμος με τη χώρα απασχολήσεως, σε καταφατική δε περίπτωση ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται για να θεωρηθεί ότι υφίσταται ένας τέτοιος σύνδεσμος; Υφίσταται τέτοιος σύνδεσμος όταν:

α) υφίσταται συγκεκριμένη προοπτική για την επανάληψη των δραστηριοτήτων του εργαζομένου στην υπηρεσία του ίδιου εργοδότη ή

β) ο εργαζόμενος εξακολουθεί να εργάζεται στην ίδια χώρα, έστω και λιγότερο;

5) Ή πρέπει κατά τη συμπλήρωση του αναφερομένου στο ερώτημα 3 κριτηρίου να εφαρμοστεί ένα περισσότερο τυπικό στοιχείο, όπως π.χ. το αν εξακολουθεί να υφίσταται σχέση εργασίας από απόψεως εργατικού δικαίου;

6) Εν όψει των απαντήσεων επί των ανωτέρω ερωτημάτων, πρέπει ο μεθοριακός εργαζόμενος ο οποίος μετά την απόλυσή του από εργασία με πλήρες ωράριο

αναλαμβάνει εργασία στον ίδιο εργοδότη με σχέση εργασίας μειωμένου ωραρίου να θεωρηθεί ως ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ανεργίας κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση i, του κανονισμού ή ως μεθοριακός εργαζόμενος που βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους ανεργίας κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού;»

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

14 Με το πρώτο του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς αν τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται προκειμένου να καθοριστεί αν μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να θεωρηθεί ως ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ανεργίας ή πλήρους ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού, πρέπει να έχουν ενιαίο και κοινοτικού χαρακτήρα περιεχόμενο.

15 Ο LISV, η Βελγική και Πορτογαλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να είναι καταφατική.

16 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, ο κανονισμός αποβλέπει κυρίως στη διασφάλιση της εφαρμογής, σύμφωνα με κοινοτικά και ενιαία κριτήρια, των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορούν, σε κάθε κράτος μέλος, τους εργαζομένους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 1980, 69/79, Jordens-Vosters, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 47, σκέψη 11).

17 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι από τις διατάξεις του τίτλου II του κανονισμού προκύπτει ότι η εφαρμογή μιας εθνικής νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως σε μια συγκεκριμένη περίπτωση καθορίζεται σύμφωνα με κριτήρια που έχουν θεσπίσει οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, καίτοι εναπόκειται στη

νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες γεννώνται το δικαίωμα ή η υποχρέωση υπαγωγής σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ή σε κάποιο κλάδο του εν λόγω συστήματος, πρέπει εντούτοις να υπογραμμιστεί ότι τα κράτη μέλη δεν έχουν την ευχέρεια να καθορίζουν το μέτρο κατά το οποίο εφαρμόζεται η δική τους νομοθεσία ή η νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους (απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, 276/81, Kujpers, Συλλογή 1982, σ. 3027, σκέψη 14).

18 Συνεπώς, στο πρώτο από τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα κριτήρια βάσει των οποίων καθορίζεται αν ένας μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να θεωρηθεί ως ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ανεργίας ή πλήρους ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού, πρέπει να είναι ενιαία και κοινοτικού χαρακτήρα. Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να γίνεται βάσει κριτηρίων του εθνικού δικαίου.

19 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο.

Επί του τρίτου, τετάρτου, πέμπτου και έκτου ερωτήματος

20 Με το τρίτο, τέταρτο και πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, ουσιαστικώς, βάσει ποιων κριτηρίων μπορεί να καθοριστεί, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, αν ένας εργαζόμενος βρίσκεται σε κατάσταση μερικής ανεργίας ή πλήρους ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού.

21 Με το έκτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν άτομο ευρισκόμενο στην κατάσταση του R. J. de Laat πρέπει να θεωρηθεί ως μεθοριακός εργαζόμενος ευρισκόμενος σε κατάσταση μερικής ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71,

παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού, ή ως μεθοριακός εργαζόμενος σε κατάσταση πλήρους ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού.

22 Τα ερωτήματα αυτά επιβάλλεται να εξετασθούν από κοινού.

Παρατηρήσεις των μετεχόντων στη δίκη

23 Όσον αφορά την ερμηνεία των εννοιών της μερικής και της πλήρους ανεργίας, κατά την έννοια του κανονισμού, ο LISV προτείνει να ληφθεί υπόψη η νομολογία του ανωτάτου ολλανδικού δικαστηρίου στον τομέα αυτόν, του Centrale Raad van Beroep. Κατά τη νομολογία αυτή, συντρέχει περίπτωση πλήρους ανεργίας όταν, κατά τον χρόνο επελεύσεως της ανεργίας, δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί ότι υφίσταται μεταξύ του μισθωτού εργαζομένου και του εργοδότη σύνδεσμος που να παρέχει συγκεκριμένη προοπτική επαναλήψεως των δραστηριοτήτων. Αντιθέτως, όταν υφίσταται ένας τέτοιος σύνδεσμος μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη, συντρέχει περίπτωση μερικής ανεργίας ή προσωρινής ανεργίας, οπόταν ο εργαζόμενος οφείλει να απευθυνθεί στο αρμόδιο κράτος μέλος προκειμένου να λάβει επίδομα ανεργίας.

24 Η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι έννοιες της μερικής ανεργίας και της προσωρινής ανεργίας, που περιλαμβάνονται στο άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού, καλύπτουν, κατά μέγα μέρος, τις ίδιες περιπτώσεις που ρυθμίζει και η βελγική νομοθεσία.

25 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει τη σημασία της διατηρήσεως μιας σχέσεως εργασίας στο κράτος μέλος της πλήρους απασχολήσεως του εργαζομένου. Η Πορτογαλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι μεθοριακός εργαζόμενος ο οποίος, ευθύς μετά τη λήξη συμβάσεως εργασίας πλήρους απασχολήσεως που τον συνέδεε με συγκεκριμένο εργοδότη, αρχίζει να εργάζεται ως μερικώς απασχολούμενος στον ίδιο εργοδότη, πρέπει να θεωρηθεί ως μεθοριακός εργαζόμενος ευρισκόμενος σε μερική ανεργία, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού.

26 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού θέτει την αρχή ότι όσοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού υπόκεινται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως ενός μόνον κράτους μέλους. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο κανονισμός πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να αποτρέπει όχι μόνον τη θετική σύγκρουση, αλλά και την αρνητική σύγκρουση μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών.

27 Η δεύτερη αρχή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, την οποία θέτει το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού, είναι η αρχή του lex loci laboris, δηλαδή η υπαγωγή του εργαζομένου στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους στο οποίο εργάζεται.

28 Όσον αφορά το άρθρο 71 του κανονισμού, το οποίο εισάγει εξαίρεση από την αρχή του lex loci laboris, ο κοινοτικός νομοθέτης έλαβε υπόψη ότι μεθοριακός εργαζόμενος ο οποίος καθίσταται άνεργος μπορεί να επιτύχει την καλύτερη αρωγή και να λάβει ευκολότερα τις παροχές που δικαιούται από τον αρμόδιο φορέα της χώρας κατοικίας του.

29 Αν, αντιθέτως, δεν έχουν εντελώς λυθεί οι δεσμοί που τον συνδέουν με τον τόπο εργασίας του, ιδίως διότι ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να έχει εκεί απασχόληση, έστω μερική, εκλείπει πλέον ο λόγος εξαιρέσεως από την αρχή του lex loci laboris και, επομένως, η αρχή αυτή ισχύει και πάλι.

30 Κατά την Επιτροπή, ένας μεθοριακός εργαζόμενος ευρίσκεται, κατά συνέπεια, σε μερική ανεργία αν έχει μερική απασχόληση στο έδαφος της χώρας εργασίας του, παραμένοντας κατά συνέπεια υπό το καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως της χώρας αυτής, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού. Αντι-

θέτως, ένας μεθοριακός εργαζόμενος σε κατάσταση πλήρους ανεργίας έχει απολέσει κάθε σχέση εργασίας και κοινωνικής ασφαλίσεως με τη χώρα στην οποία εργαζόταν.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

31 Επιβάλλεται προκαταρκτικώς να υπομνησθεί ότι οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού, στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 13, συνιστούν, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, πλήρες και ενιαίο σύστημα κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, σκοπός του οποίου είναι η υπαγωγή των εργαζομένων που διακινούνται εντός της Κοινότητας στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός μόνον κράτους μέλους, ώστε να αποφεύγεται η σώρευση εφαρμοστέων εθνικών νομοθεσιών και οι εξ αυτής δυνάμενες να προκύψουν περιπλοκές (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-202/97, FTS, Συλλογή 1997, σ. I-883, σκέψη 20, και της 9ης Νοεμβρίου 2000, C-404/98, Plum, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 18).

32 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο (αποφάσεις της 15ης Δεκεμρίου 1976, 39/76, Mouthaan, Συλλογή τόμος 1976, σ. 705, σκέψη 13· της 27ης Μαΐου 1982, 227/81, Aubin, Συλλογή 1982, σ. 1991, σκέψη 12, και της 12ης Ιουνίου 1986, 1/85, Miethe, Συλλογή 1986, σ. 1837, σκέψη 16), οι διατάξεις του άρθρου 71 του κανονισμού αποσκοπούν να διασφαλίσουν στον διακινούμενο εργαζόμενο παροχές λόγω ανεργίας υπό τις ευνοϊκότερες για την εξεύρεση νέας απασχολήσεως προϋποθέσεις.

33 Υπό το πρίσμα αυτό πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχεία α', περίπτωση ii, θεσπίζοντας τον κανόνα κατά τον οποίο σε περίπτωση πλήρους ανεργίας ο κατά το άρθρο 1, στοιχείο β', μεθοριακός εργαζόμενος δικαιούται αποκλειστικώς τις παροχές του κράτους του τόπου της κατοικίας, προϋποθέτει σιωπηρώς ότι για τον εν λόγω εργαζόμενο συντρέχουν στο κράτος αυτό οι ευνοϊκότερος

προϋποθέσεις για την αναζήτηση νέας εργασίας (προαναφερθείσα απόφαση Miethe, σκέψη 17).

34 Αντιθέτως, ο σκοπός της προστασίας του εργαζομένου τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 71 του κανονισμού δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν, σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο έχει την κατοικία του, ο εργαζόμενος ο οποίος εξακολουθεί να απασχολείται από την ίδια επιχείρηση, υπό καθεστώς όμως μερικής απασχολήσεως, παραμένοντας υποψήφιος για μια θέση πλήρους απασχολήσεως, όφειλε να απευθυνθεί σε φορέα του τόπου της κατοικίας του ζητώντας αρωγή προς εξεύρεση απασχολήσεως συμπληρωματικής εκείνης την οποία ήδη έχει. Το γεγονός ότι η θέση πλήρους απασχολήσεως έχει καταστεί θέση μερικής απασχολήσεως λόγω συνάψεως νέας συμβάσεως δεν ασκεί επιρροή σχετικώς.

35 Ειδικότερα, ο φορέας του τόπου κατοικίας θα είναι πολύ λιγότερο σε θέση, σε σχέση με τον αντίστοιχο φορέα του αρμόδιου κράτους μέλους, να βοηθήσει τον εργαζόμενο στην εξεύρεση συμπληρωματικής απασχολήσεως υπό όρους παρόμοιους προς την εργασία που ήδη ασκεί ως μερικώς απασχολούμενος, δηλαδή, το πιθανότερο, συμπληρωματική εργασία εντός του εδάφους του αρμοδίου κράτους μέλους.

36 Μόνο στην περίπτωση που ο εργαζόμενος δεν έχει πλέον κανένα δεσμό με το αρμόδιο κράτος μέλος, ευρισκόμενος σε κατάσταση πλήρους ανεργίας, οφείλει να απευθυνθεί στον φορέα του τόπου της κατοικίας του, ζητώντας βοήθεια προς εξεύρεση απασχολήσεως.

37 Συνεπώς, στο τρίτο, τέταρτο, πέμπτο και έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι αν, σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο κατοικεί, ο εργαζόμενος εξακολουθεί να απασχολείται από την ίδια επιχείρηση, αλλά ως μερικώς απασχολούμενος, παραμένοντας υποψήφιος για μια εργασία πλήρους απασχολήσεως, βρίσκεται σε κατάσταση μερικής ανεργίας και οι παροχές χορηγούνται από τον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους. Αντιθέτως, αν μεθοριακός εργαζόμενος δεν έχει πλέον κανένα σύνδεσμο με το κράτος αυτό και ευρίσκεται σε κατάσταση πλήρους ανεργίας, οι παροχές χορηγούνται και βαρύνουν τον φορέα του τόπου της

κατοικίας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να καθορίζει, βάσει αυτών των κριτηρίων, στην κάθε υπόθεση της οποίας επιλαμβάνεται, την κατηγορία στην οποία εμπίπτει ο εργαζόμενος.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Βελγική και Πορτογαλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Arrondissementsrechtbank te Roermond, με διάταξη της 3ης Δεκεμβρίου 1998, αποφαίνεται:

1) Τα κριτήρια βάσει των οποίων καθορίζεται αν ένας μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να θεωρηθεί ως ευρισκόμενος υπό καθεστώς μερικής ανεργίας ή πλή-

ρους ανεργίας, κατά την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, πρέπει να είναι ενιαία και κοινοτικού χαρακτήρα. Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να γίνεται βάσει κριτηρίων του εθνικού δικαίου.

2) **Αν, σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο κατοικεί, ο εργαζόμενος εξακολουθεί να απασχολείται από την ίδια επιχείρηση, αλλά ως μερικώς απασχολούμενος, παραμένοντας υποψήφιος για μια εργασία πλήρους απασχολήσεως, βρίσκεται σε κατάσταση μερικής ανεργίας και οι παροχές χορηγούνται από τον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους. Αντιθέτως, αν μεθοριακός εργαζόμενος δεν έχει πλέον κανένα σύνδεσμο με το κράτος αυτό και ευρίσκεται σε κατάσταση πλήρους ανεργίας, οι παροχές χορηγούνται και βαρύνουν τον φορέα του τόπου της κατοικίας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να καθορίζει, βάσει αυτών των κριτηρίων, στην κάθε υπόθεση της οποίας επιλαμβάνεται, την κατηγορία στην οποία εμπίπτει ο εργαζόμενος.**

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Μαρτίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

A. La Pergola